Archwilio Cymru
Audit Wales

Asesiad Strwythuredig 2021 (Cam Dau) – Trefniadau Llywodraethu Corfforaethol a Rheoli Ariannol – Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Felindre

Blwyddyn archwilio: 2021

Dyddiad cyhoeddi: Tachwedd 2021

Cyfeirnod y ddogfen: 2579A2021-22

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Felindre yn rhan o'r gwaith a gyflawnwyd/i'w gyflawni yn unol â swyddogaethau statudol.

Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ystod eang o swyddogaethau archwilio a swyddogaethau cysylltiedig, gan gynnwys archwilio cyfrifon cyrff GIG Cymru, ac adrodd i'r Senedd ar ddarbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd y sefydliadau hynny wrth ddefnyddio eu hadnoddau. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n fwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw'r enw cyfunol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân pob un â'i swyddogaethau cyfreithiol ei hun fel y disgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol ac nid oes ganddo unrhyw swyddogaethau ei hun.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2021

Ni dderbynnir unrhyw atebolrwydd gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru yn gysylltiedig ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn rhinwedd ei swyddogaeth unigol, nac i unrhyw drydydd parti o ran yr adroddiad hwn.

Os derbynnir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer wrth ymdrin â cheisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. O ran y ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch datgelu neu ailddefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru i swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae’r ddogfen hon hefyd ar gael yn Gymraeg. This document is also available in Welsh.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn 4

Negeseuon allweddol 4

Argymhellion 5

Adroddiad manwl

Trefniadau llywodraethu 7

Rheoli adnoddau ariannol 20

Atodiadau

Atodiad 1 – ymateb y rheolwyr i argymhellion archwilio 23

Adroddiad Cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn

1 Mae'r adroddiad hwn yn nodi canfyddiadau cam dau gwaith asesiad strwythuredig 2021 yr Archwilydd Cyffredinol yn Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Felindre (yr Ymddiriedolaeth). Mae ein gwaith asesiad strwythuredig wedi'i gynllunio i helpu i gyflawni gofyniad statudol yr Archwilydd Cyffredinol i fod yn fodlon bod cyrff y GIG wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau o dan adran 61 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Ystyriodd adroddiad ein hasesiad strwythuredig 2021 – cam un drefniadau cynllunio gweithredol yr Ymddiriedolaeth a sut mae'r rhain yn helpu i osod y sylfeini ar gyfer adferiad effeithiol.

2 Gwnaeth pandemig COVID-19 hi'n ofynnol i gyrff y GIG addasu yn gyflym eu trefniadau llywodraethu corfforaethol a'u prosesau gwneud penderfyniad i sicrhau bod camau amserol yn cael eu cymryd i ymateb i'r cynnydd yn y galw brys oherwydd COVID-19 ac i sicrhau diogelwch staff a chleifion. Ystyriodd adroddiad ein hasesiad strwythuredig yn 2020 drefniadau llywodraethu diwygiedig yr Ymddiriedolaeth ac fe'i cyhoeddwyd ym mis Medi 2020.

3 Mae cyrff y GIG wedi parhau i ymateb i'r heriau parhaus yn sgil COVID-19, tra hefyd yn dechrau datblygu cynlluniau ar gyfer ailosod ac adfer gwasanaethau y mae'r pandemig yn effeithio arnynt. Felly, cynlluniwyd ein gwaith asesu strwythuredig yn 2021 yng nghyd-destun yr ymateb parhaus i'r pandemig gan sicrhau dull pragmatig addas o helpu'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol gan hefyd leihau'r effaith ar gyrff y GIG wrth iddynt barhau i ymateb i COVID-19.

4 Mae cam dau ein hasesiad strwythuredig yn 2021 wedi ystyried sut mae trefniadau llywodraethu corfforaethol a rheoli ariannol wedi addasu dros y 12 mis diwethaf. Prif bwyslais y gwaith fu'r trefniadau corfforaethol ar gyfer sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus. Rydym hefyd wedi ystyried sut y mae busnes a ohiriwyd yn 2020 wedi'i adfer a sut mae dysgu o'r pandemig yn llunio trefniadau yn y dyfodol ar gyfer sicrhau llywodraethu da a chyflawni gwerth am arian. Rydym hefyd wedi ceisio cael trosolwg o waith craffu'r Bwrdd ar ddatblygu a chyflawni Cynllun Blynyddol 2021-22 yr Ymddiriedolaeth.

5 Rydym wedi rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd o'i gymharu ag unrhyw feysydd i'w gwella ac argymhellion a nodwyd mewn adroddiadau asesiad strwythuredig blaenorol.

Negeseuon allweddol

6 Ar y cyfan, **mae'r Ymddiriedolaeth yn cael ei llywodraethu'n dda ac mae trefniadau clir ac effeithiol i reoli ei chyllid.**

7 Mae gan yr Ymddiriedolaeth drefniadau llywodraethu da a addasodd yn dda i'r pandemig. Mae'r Ymddiriedolaeth wedi symleiddio strwythur pwyllgorau'r Bwrdd ac mae busnes y Bwrdd a'r pwyllgorau a gafodd ei ohirio yn cael ei ail-weithredu. Mae ansawdd a’r modd o gyflwyno gwybodaeth yn y Bwrdd a'r pwyllgorau yn dda, ond ar adegau, mae papurau'n cynnwys testun sydd efallai'n rhy fanwl. Mae tryloywder busnes y Bwrdd i'r cyhoedd yn dda, ond mae rhai cyfleoedd i wella.

8 Mae'r Ymddiriedolaeth wedi cyflwyno trefniadau rheoli risg gwell ac ar hyn o bryd mae'n adnewyddu trefniadau llywodraethu ansawdd. Mae'r Ymddiriedolaeth yn datblygu cynlluniau manwl i sicrhau parhad busnes a chynyddu'r capasiti i ymateb i'r galw cynyddol am wasanaethau. Fodd bynnag, nid yw'r holl flaenoriaethau strategol yn cael eu hategu gan gamau gweithredu penodol gyda therfyn amser ar gyfer eu cyflawni.

9 Mae gan yr Ymddiriedolaeth drefniadau da i reoli ei hadnoddau ariannol ac mae'n parhau o flwyddyn i flwyddyn i gyflawni ei dyletswyddau ariannol. Mae rheolaethau ariannol yn effeithiol, ac mae'r Ymddiriedolaeth yn defnyddio gwybodaeth ariannol glir ac amserol i fonitro ac adrodd ar ei pherfformiad.

Argymhellion

10 Nodir manylion yr argymhellion sy'n deillio o'r archwiliad hwn yn **Arddangosyn 1**. Ceir crynodeb o ymateb rheolwyr yr Ymddiriedolaeth i'r argymhellion hyn yn **Atodiad 1**. Bydd **Atodiad 1** yn cael ei gwblhau ar ôl i'r adroddiad a'r ymateb rheoli gael eu hystyried gan y pwyllgor perthnasol.

Arddangosyn 1: Argymhellion 2021

Argymhellion
Tryloywder busnes y Bwrdd A1 Mae rhai papurau cyfarfodydd pwyllgor ar goll o'r wefan, yn ogystal â dolenni i recordiadau o gyfarfodydd y Bwrdd. Dylai’r Ymddiriedolaeth sicrhau ei bod yn cryfhau'r broses ar gyfer coladu, cymeradwyo a chyhoeddi : • papurau cyfarfodydd pwyllgor; a • recordiadau o gyfarfodydd y Bwrdd.

Argymhellion

Mynegi blaenoriaethau strategol

A2 Nid yw holl flaenoriaethau strategol yr Ymddiriedolaeth yn y Cynllun Blynyddol yn cael eu hategu gan gamau gweithredu penodol gyda therfyn amser ar gyfer eu cyflawni, a'r canlyniad a fwriedir. Yn y dyfodol, dylai'r Ymddiriedolaeth sicrhau bod yr holl flaenoriaethau strategol yn cael eu hategu gan amcanion ar wahân, pob un yn seiliedig ar gamau gweithredu penodol gyda therfyn amser ar gyfer eu cyflawni a'r canlyniad a fwriedir.

Adroddiad manwl

Trefniadau llywodraethu

11 Ystyriodd ein gwaith asesu strwythuredig drefniadau llywodraethu'r Ymddiriedolaeth gan barhau i ymateb i'r heriau yn sgil y pandemig.

12 **Mae'r Ymddiriedolaeth yn cael ei llywodraethu'n dda gydag ac mae ymrwymiad i wella'n barhaus ac ymgorffori llywodraethu da ar draws ei fusnes.**

Cynnal busnes yn effeithiol

13 **Mae gan yr Ymddiriedolaeth drefniadau da i gynnal busnes y Bwrdd a'r pwyllgorau yn effeithiol, ond ceir cyfleoedd o hyd i wella tryloywder cyhoeddus.**

Tryloywder cyhoeddus busnes y Bwrdd

14 Mae cyfarfodydd Bwrdd a phwyllgorau'r Ymddiriedolaeth yn parhau i fod yn rhithwir, a phobl yn mynychu o bell. Mae holl gyfarfodydd cyhoeddus y Bwrdd yn cael eu darlledu'n fyw er mwyn caniatáu i'r cyhoedd fynychu yn rhithwir ac mae recordiadau fideo ar gael ar wefan yr Ymddiriedolaeth. Nododd ein hadolygiad o wefan yr Ymddiriedolaeth ym mis Awst 2021 fod recordiadau ar gael ar gyfer chwech o bob wyth cyfarfod Bwrdd a gynhaliwyd ers mis Gorffennaf 2020[1] (gweler **Argymhelliad 1**). Ar hyn o bryd, nid oes gan yr Ymddiriedolaeth unrhyw gynlluniau i ddangos cyfarfodydd pwyllgorau fel ffrwd fyw na sicrhau bod recordiadau ohonynt ar gael.

15 Cyhoeddir papurau'r Bwrdd cyn cyfarfodydd ar wefan yr Ymddiriedolaeth. Dylid cyhoeddi papurau cyfarfodydd y Pwyllgor ymlaen llaw, ond nodwyd rhai eithriadau gennym[2]. Nodwn fod yr Ymddiriedolaeth wedi uwchraddio ei gwefan yn gynharach yn 2021, ac felly roedd angen mudo cynnwys o'r wefan flaenorol, a allai esbonio rhai hepgoriadau. (Gweler **Arddangosyn 2, 2018 A1** ac **Argymhelliad 1**).

16 Cyhoeddir cofnodion y Bwrdd a'r pwyllgorau ar wefan yr Ymddiriedolaeth pan gânt eu cynnwys mewn papurau ar gyfer y cyfarfod nesaf. Efallai y byddai'r Ymddiriedolaeth yn dymuno ystyried cyhoeddi cofnodion heb eu cadarnhau ychydig ddyddiau ar ôl pob cyfarfod Bwrdd a phwyllgor, gan gadw'r cam o gytuno ar eu cywirdeb yn y cyfarfod canlynol. Byddai hyn yn helpu i gynyddu tryloywder,

[1] Nid oedd recordiadau fideo ar gael ar gyfer cyfarfodydd Bwrdd Mawrth a Mehefin 2021 ar y wefan.

[2] Mae papurau ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Datblygu Strategol ar 28 Mehefin 2021 wedi'u hepgor, yn ogystal â phapurau ar gyfer 15 Gorffennaf 2021 a holl gyfarfodydd Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Pherfformiad 2020.

yn enwedig gan nad yw'r cyhoedd yn gallu mynychu cyfarfodydd pwyllgor yn bersonol ar hyn o bryd na gwylio ffrwd fyw neu recordiad.

17 Mae'r Ymddiriedolaeth wedi parhau i ymgysylltu'n rheolaidd ag eiriolwyr cleifion o'r Cyngor Iechyd Cymuned. Mae cynrychiolwyr hefyd yn mynychu cyfarfodydd y Bwrdd a'r pwyllgorau yn rheolaidd ac yn rhoi barn ar newidiadau i wasanaethau a hygyrchedd busnes yr Ymddiriedolaeth i'r cyhoedd.

18 Caiff cofrestr yr Ymddiriedolaeth o fuddiannau aelodau'r Bwrdd ei diweddaru'n flynyddol.

Arddangosyn 2: cynnydd a wnaed ar argymhellion y flwyddyn flaenorol

Argymhelliad	Disgrifiad o'r cynnydd
Tryloywder busnes y Bwrdd 2018 A1 Mae'r Ymddiriedolaeth yn cyhoeddi agendâu ar gyfer cyfarfodydd pwyllgorau cyhoeddus cyn cyfarfodydd, ond nid y set lawn o bapurau. Dylai'r Ymddiriedolaeth gyhoeddi holl bapurau'r pwyllgor cyn cyfarfodydd cyhoeddus.	**Disodli** Rydym wedi gwneud argymhelliad newydd y dylai'r Ymddiriedolaeth sicrhau ei bod yn cryfhau'r broses ar gyfer coladu, cymeradwyo a chyhoeddi papurau cyfarfodydd pwyllgor cyn cyfarfodydd, a bod cofnodion heb eu cadarnhau yn cael eu hychwanegu yn fuan ar ôl cyfarfodydd. Gweler **Argymhelliad 1** 2021 .

Trefniadau'r Bwrdd a'r pwyllgorau

19 Y llynedd, nododd ein hasesiad strwythuredig drefniadau wedi'u symleiddio'r Ymddiriedolaeth ar gyfer y Bwrdd a'r pwyllgorau a weithredwyd ym mis Mawrth 2020 i ymateb i COVID-19 a chaniatáu pwyslais ar faterion hanfodol i fusnes. Yn hytrach na dychwelyd at strwythur pwyllgorau'r Bwrdd cyn y pandemig, cymeradwyodd y Bwrdd strwythur symlach newydd ym mis Medi 2020[3] (gweler **paragraff 20**).

20 Ystyrir sicrwydd o berfformiad yr Ymddiriedolaeth bellach ochr yn ochr â materion ansawdd a diogelwch yn y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Pherfformiad. Er bod eitemau ar yr agenda yn berthnasol ac yn briodol, teimlwn bod gormod o fanylion yn cael eu rhoi i'r pwyllgor ar lawer o eitemau[4]. Mae angen rhagor o waith i gytuno

[3] Cafodd yr amrywiad gofynnol i Reolau Sefydlog y Bwrdd ei archwilio a'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio a'r Bwrdd yn ystod Hydref 2020, ac eto ym mis Gorffennaf 2021 (i adlewyrchu newidiadau i Reolau Sefydlog Enghreifftiol y GIG).

[4] Roedd papurau Mai 2021 a Gorffennaf 2021 y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Pherfformiad yn fwy na 700 o dudalennau.

ar faint a lefel y manylion sydd eu hangen i roi'r sicrwydd angenrheidiol i'r pwyllgor. Mae angen ystyried hefyd y ffordd orau o grynhoi a chyfuno gwybodaeth i helpu i ganolbwyntio ar faterion allweddol.

21 Mae'r Pwyllgor Datblygu Strategol newydd yn rhoi cyfle i'r Bwrdd drafod a chymeradwyo agweddau ar gyfeiriad a datblygiad strategaeth cyn i'r Bwrdd ei gymeradwyo'n llawn. Mae'r Ymddiriedolaeth yn dal i ddatblygu'r rhaglen waith ar gyfer y pwyllgor; ond dywedodd aelodau'r Bwrdd wrthym ei fod yn rhoi cyfle da i graffu ar faterion sy'n ymwneud â datblygu bwriad strategol.

22 Rydym wedi ystyried cylchoedd busnes ac agendâu pwyllgorau'r Bwrdd ac rydym wedi cynnal arsylwadau o gyfarfodydd pwyllgorau. Mae'r strwythur newydd yn rhoi eglurder i gyfrifoldebau sicrwydd pwyllgorau'r Bwrdd (ac is-bwyllgorau). Mae gan y strwythur botensial da i sicrhau mwy o driongli data'r gweithlu a data ariannol ochr yn ochr â materion perfformiad ac ansawdd/diogelwch.

23 Tan fis Ebrill 2021, roedd agenda'r Pwyllgor Archwilio yn cynnwys sicrwydd ar faterion Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru fel gwasanaeth a gynhelir gan yr Ymddiriedolaeth. Ar 1 Ebrill 2021, daeth y trefniadau cynnal i ben[5]. Mae hyn yn gyfle i'r Pwyllgor Archwilio neilltuo mwy o amser i ymgymryd edrych yn fanylach ar eitemau presennol yr agenda, neu gefnogi gwaith pwyllgorau eraill, er enghraifft, materion sy'n ymwneud â llywodraethu gwybodaeth a/neu seiber ddiogelwch.

24 Mae'r Bwrdd yn bwriadu cynnal adolygiad o'i strwythur pwyllgorau symlach newydd yn ddiweddarach yn 2021 ac mae wedi cadarnhau y bydd yn ystyried ein barn ar y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Pherfformiad ar yr un pryd (**paragraff 18**). O ystyried hyd rhai cyfarfodydd pwyllgor, mae'r Bwrdd yn ystyried treialu aildrefnu agendâu drwy osod eitemau ar gyfer sicrwydd ar ddechrau'r cyfarfodydd. Mewn cyrff iechyd eraill, rydym wedi arsylwi bod aildrefnu agendâu fel hyn yn helpu i reoli'r amser a'r lefelau ynni mewn cyfarfodydd er mwyn gallu craffu'n dda lle mae ei angen fwyaf.

Gwybodaeth am y Bwrdd a'r pwyllgorau

25 Yn ystod brig cyntaf COVID-19 yn 2020, cafodd rhai eitemau o fusnes y Bwrdd a'r pwyllgorau o reidrwydd eu hoedi a'u hychwanegu at y log adfer. Yn ystod hydref 2020, daethpwyd ag eitemau yn ôl i reolaeth weithredol gyda threfniadau craffu priodol wedi'u mapio i strwythur newydd y pwyllgorau. Ym mis Chwefror 2021, tra bod yr Ymddiriedolaeth yn ymateb i ail frig COVID-19, adolygodd y Bwrdd gynigion i oedi eitemau o fusnes y Bwrdd a'r Pwyllgorau a rhai rhaglenni gwaith yr Ymddiriedolaeth, a chytunodd i wneud hynny. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, roedd eitemau wedi'u hoedi naill ai wedi ailddechrau, neu roedd amserlen wedi’i chytuno i wneud hynny.

[5] Daeth Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru i ben fel gwasanaeth a gynhelir ar ôl creu Iechyd a Gofal Digidol Cymru fel Awdurdod Iechyd Strategol ar wahân.

26 Mae'r Ymddiriedolaeth yn parhau i ddarparu gwybodaeth hygyrch o ansawdd da i'w Bwrdd. Fel y gwelsom y llynedd, mae swyddogion yn darparu cyflwyniadau llafar clir sy'n nodi materion penodol neu danberfformiad. Mae adroddiadau cwmpas yn nodi diben papurau ac yn cynnwys asesiadau effaith perthnasol a gynhaliwyd. Mae'r eglurder ynghylch pa bwyllgorau a/neu grwpiau rheoli sydd wedi ystyried papurau o'r blaen. Dywedodd yr Ymddiriedolaeth wrthym ei bod yn bwriadu darparu arweiniad a hyfforddiant ar ysgrifennu a chyflwyno adroddiadau Bwrdd a phwyllgorau. Mae'r hyfforddiant/canllawiau yn rhoi cyfle i'r Ymddiriedolaeth sicrhau bod holl bapurau'r Bwrdd a'r pwyllgorau yn canolbwyntio ar faterion allweddol ac yn mynd i'r afael â phryderon a nodwyd gennym ym mharagraff 18, ynghylch faint o fanylion sydd mewn rhai papurau pwyllgor.

27 Mae'r Ymddiriedolaeth wedi bwriadu gwneud gwelliannau sylweddol i adroddiadau gwybodaeth am berfformiad (y fframwaith mesur perfformiad). Mae cynnydd wedi'i ohirio oherwydd y pandemig. Fodd bynnag, mae'r Ymddiriedolaeth wedi ymgymryd â chyfran gychwynnol o waith ar adrodd ar berfformiad Canolfan Ganser Felindre. Mae dangosfwrdd cryno o berfformiad ar draws yr holl fesurau bellach wedi'i gynnwys, ac mae'r esboniadau o berfformiad a chamau gweithredu cyfredol i'w cymryd wedi'u gwneud. Bwriedir gwneud rhagor o waith yn ddiweddarach yn 2021 ac yn 2022 i ddatblygu fframwaith mesur perfformiad wedi'i ddiwygio'n llawn gan ddefnyddio gwell adroddiadau ar wybodaeth am fusnesau. Mae cynlluniau hefyd yn cynnwys datblygu mwy o fesurau sy'n seiliedig ar ganlyniadau, ychwanegu cymariaethau meincnod, a chysoni adroddiadau â blaenoriaethau strategol.

Ymrwymiad y Bwrdd i welliant parhaus

28 Mae'n ofynnol i'r Bwrdd gynnal hunanasesiad blynyddol o'i effeithiolrwydd. Daeth y Bwrdd i'r casgliad y gallai ddiffinio ei hun fel un â 'chynlluniau a phrosesau sydd wedi'u datblygu'n dda ac yn gallu dangos gwelliant cynaliadwy ledled y sefydliad'[6]. Canfu ein harsylwadau o gyfarfodydd y Bwrdd a'r pwyllgor eu bod yn parhau i fod yn effeithiol ac wedi'u cadeirio'n dda. Mae’r rhai sy’n mynychu yn cadw at drefniadau cyfarfod da a darperir cyfleoedd ar gyfer cwestiynau a sylwadau. Mae perthynas adeiladol o hyd rhwng swyddogion gweithredol ac aelodau annibynnol.

29 Yn ystod y pandemig, cafodd sesiynau datblygu bwrdd eu hoedi ar adegau i alluogi sesiynau briffio rheolaidd gan y Bwrdd, gan sicrhau bod Aelodau Annibynnol wedi eu briffio'n llawn ar ymateb yr Ymddiriedolaeth i COVID-19 a materion a risgiau cysylltiedig. Ym mis Medi 2020, datblygwyd rhaglen ddatblygu Bwrdd i gefnogi'r Bwrdd a swyddogion gweithredol i ymateb i heriau amgylchedd gweithredu sy'n esblygu'n barhaus. Bydd y rhaglen yn cael ei chyflwyno erbyn diwedd 2021.

30 Mae'r Ymddiriedolaeth wedi cynnal adolygiad o'r gwersi llywodraethu a ddysgwyd ar draws GIG Cymru wrth ymateb i'r pandemig. Asesodd yr Ymddiriedolaeth ei threfniadau llywodraethu i nodi meysydd lle gellid gwneud gwelliannau. Yn

[6] Ymddiriedolaeth GIG Prifysgol Felindre, Adroddiad Atebolrwydd 2020-21.

gyffredinol, roedd trefniadau llywodraethu'r Ymddiriedolaeth yn cymharu'n dda, er bod rhai gwelliannau pellach wedi'u nodi.

Sicrhau bod dylunio sefydliadol yn cefnogi llywodraethu effeithiol

31 Yn ein hadroddiad Asesiad Strwythuredig 2020, gwnaethom ddisgrifio strwythur rheoli digwyddiadau'r Ymddiriedolaeth a sefydlwyd i sicrhau bod penderfyniadau ystwyth a chyflym yn cael eu gwneud yn ystod y pandemig. Er i'r strwythur rheoli digwyddiadau gael ei oedi yn ystod haf 2020, cafodd grwpiau Gorchymyn Aur ac Arian[7] eu hailweithredu ym mis Hydref 2020 tan wanwyn 2021, a oedd yn galluogi ystwythder parhaus wrth wneud penderfyniadau'r Ymddiriedolaeth drwy ail don COVID-19. Mae'r Ymddiriedolaeth bellach yn ystyried sut i ymgorffori ffyrdd newydd o weithio a weithredwyd yn ystod y pandemig, gan gynnwys gwell eglurder o ran cyfrifoldebau gwneud penderfyniadau, ystwythder gwneud penderfyniadau a pharhau â'r Grŵp Cynghori Clinigol (a sefydlwyd yn ystod y pandemig) i ddarparu arbenigedd wrth ddatblygu bwriad strategol.

32 Mae'r Ymddiriedolaeth wedi alinio rhai swyddogaethau cymorth busnes allweddol, megis cymorth digidol, i alluogi gweithio'n fwy effeithlon ar draws yr Ymddiriedolaeth (gweler **Arddangosyn 3, 2018 A8**). Mae'r Cyfarwyddwr Llywodraethu Corfforaethol wedi ymgymryd â swydd Pennaeth Staff ychwanegol , am gyfnod dros dro. Ar ôl chwe mis, bydd yr Ymddiriedolaeth yn asesu a ddylai'r trefniant barhau i fod y un parhaol; bydd hyn yn dibynnu ar sicrhau nad oes unrhyw effaith ar gyfrifoldebau presennol deiliad y swydd, gan gynnwys sicrhau bod y Bwrdd a'i bwyllgorau'n gweithredu'n effeithiol.

[7] Grŵp Gorchymyn Aur oedd yn gyfrifol am wneud penderfyniadau strategol. Grwpiau Gorchymyn Arian yn y Gwasanaeth Gwaed Cymru a Chanolfan Ganser Felindre oedd yn gyfrifol am wneud penderfyniadau tactegol, gyda chefnogaeth grwpiau Gorchymyn Efydd yn gwneud penderfyniadau gweithredol.

Arddangosyn 3: cynnydd a wnaed o ran argymhellion y flwyddyn flaenorol

Argymhelliad	Disgrifiad o'r cynnydd
Cau bylchau capasiti a gallu 2018 A8 Dylai'r Ymddiriedolaeth flaenoriaethu adolygiad o wasanaethau cymorth yn y ddwy adran i nodi meysydd y gellid eu hintegreiddio i leihau dyblygu ymdrech, cynyddu dysgu sefydliadol a llywio cynlluniau i fynd i'r afael â bylchau mewn capasiti a gallu.	**Wedi'i gwblhau** Mae'r Ymddiriedolaeth wedi alinio rhai swyddogaethau cymorth busnes lle darperir gwasanaethau tebyg gan dimau ar wahân o fewn y ddwy adran. Dywedodd yr Ymddiriedolaeth wrthym fod alinio swyddogaethau cymorth wedi ei alluogi i weithio'n fwy effeithlon a sicrhau dysgu sefydliadol ar draws yr adrannau.

Cynllunio ar gyfer adferiad[8]

33 **Mae'r Ymddiriedolaeth yn datblygu cynlluniau manwl i sicrhau parhad busnes a chynyddu'r capasiti i ymateb i'r galw cynyddol am wasanaethau canser a gwaed. Fodd bynnag, nid yw'r holl flaenoriaethau strategol yn cael eu hategu gan gamau gweithredu penodol sy'n gaeth i amser ar gyfer cyflawni.**

34 Trafododd a chymeradwyodd y Bwrdd gynllun gweithredol drafft yr Ymddiriedolaeth ar gyfer 2021-22 (y Cynllun Blynyddol) yn ei gyfarfod Bwrdd preifat ym mis Mawrth 2021. Ym mis Mehefin 2021, cymeradwyodd y Pwyllgor Datblygu Strategol y Cynllun Blynyddol terfynol a'i gefnogi. Yn dilyn hynny, cymeradwyodd y Bwrdd y Cynllun Blynyddol terfynol ar 30 Mehefin 2021 drwy Weithredu Brys gan Gadeirydd. Roedd craffu da ar y drafft a'r fersiynau terfynol, a gwnaeth y Bwrdd ofyn am sicrwydd bod y cynllun yn realistig ac yn gyraeddadwy.

35 Mae'r Cynllun Blynyddol yn dibynnu ar gynaliadwyedd parhaus y gwasanaethau ac adferiad parhaus. Mae'n rhoi manylion am sut y mae'r Ymddiriedolaeth yn bwriadu cynyddu'r capasiti i fodloni'r cynnydd a ragwelir mewn atgyfeiriadau ar gyfer gwasanaethau canser a'r galw cynyddol am waed a chynhyrchion gwaed yn ystod 2021-22 a thu hwnt. Nododd adborth Llywodraeth Cymru ar y cynllun drafft y

[8] Mae'n ofynnol i gyrff y GIG gyflwyno Cynllun Tymor Canolig Integredig (IMTP) tair blynedd i Lywodraeth Cymru yn flynyddol. Cafodd y broses IMTP ar gyfer 2020-23 ei oedi gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2020, er mwyn caniatáu i gyrff y GIG ganolbwyntio ar yr ymateb i bandemig COVID-19. Yn hytrach, roedd yn ofynnol i gyrff iechyd gyflwyno cynlluniau chwarterol yn ystod 2020-21 yn ogystal â pharatoi cynllun blynyddol ar gyfer 2021-22 erbyn 31 Mawrth 2021. Ystyriodd ein hadroddiad asesiad strwythuredig 2021 – cam un drefniadau cynllunio gweithredol yr Ymddiriedolaeth.

byddai gwybodaeth bellach am 'atal, anghydraddoldebau, iechyd meddwl, datgarboneiddio a phartneriaethau cymdeithasol' yn cryfhau'r cynllun terfynol, ond ni wnaeth yr Ymddiriedolaeth ychwanegu unrhyw wybodaeth bellach at y meysydd hyn.

36 Mae'r Cynllun Blynyddol yn nodi chwe blaenoriaeth strategol gyffredinol ar gyfer Gwasanaeth Gwaed Cymru. Mae pob blaenoriaeth strategol yn seiliedig ar sawl amcan gyda chamau gweithredu penodol sy'n seiliedig ar amser ar gyfer cyflawni. Mae pum blaenoriaeth strategol ar gyfer Canolfan Ganser Felindre, pob un wedi'i chefnogi gan un amcan allweddol yn unig sy'n cwmpasu llawer o bynciau; mae'r rhaniadau ar gyfer cyflawni yn amwys ar y cyfan ac nid oes yr un ohonynt yn cynnwys cerrig milltir cyflawni. Bydd yn anodd asesu a gyflawnwyd y camau ai peidio, ac a wnaed hynny ar amser. Dylai Canolfan Ganser Felindre ddatblygu blaenoriaethau strategol sy'n seiliedig ar gamau gweithredu penodol sy'n seiliedig ar amser ar gyfer cyflawni. Byddai'r ddwy adran yn elwa o fynegi'r canlyniad a fwriedir i helpu i asesu'r effaith a gyflawnwyd (**Argymhelliad 2**).

37 Mae gan yr Ymddiriedolaeth Ddull Tracio Camau Gweithredu Cyfunol, sy'n cynnwys crynodeb o'r camau gweithredu a nodir yn ei chynlluniau. Mae'r dull tracio yn cael ei ddiweddaru'n rheolaidd gyda chrynodeb byr o gynnydd yn erbyn pob gweithred ac mae system goleuadau traffig yn dangos statws y weithred. Caiff y dull tracio ei adolygu bob mis gan y Grwpiau Rheoli Gweithredol a'r Bwrdd Rheoli Gweithredol. Mae'r Ymddiriedolaeth yn rhoi crynodeb o'r cynnydd yn erbyn y camau a nodir yn y cynlluniau i'r Bwrdd bob chwarter (gweler **Arddangosyn 4, 2019 A3**).

38 Ym mis Mehefin 2021, derbyniodd y Bwrdd adroddiad ar y cynnydd a nodwyd yng nghynlluniau chwarterol 2020-21 yr Ymddiriedolaeth. Cwblhawyd 185 allan o 235 o gamau gweithredu, ystyriwyd nad oedd naw yn berthnasol mwyach, roedd saith wedi'u hoedi oherwydd COVID-19 a 34 wedi'u cyflwyno i'r Cynllun Blynyddol.

Arddangosyn 4: cynnydd a wnaed o ran argymhellion y flwyddyn flaenorol

Argymhelliad	Disgrifiad o'r cynnydd
Monitro'r modd y cyflawnir blaenoriaethau strategol 2019 A3 Dylai'r Bwrdd gytuno ar y wybodaeth sydd ei hangen arno i gefnogi ei waith craffu ar y cynnydd a wnaed i gyflawni'r holl flaenoriaethau strategol (a'r camau gweithredu ategol) a nodir yn y Cynllun Tymor Canolig Integredig. Dylai gwybodaeth gynnwys o leiaf, cynnydd hyd yma a, lle na chyrhaeddir cerrig milltir, camau adferol sy'n deillio o hynny.	**Wedi'i gwblhau** Mae'r Bwrdd wedi cytuno pa wybodaeth y mae ei hangen er mwyn craffu ar gyflawni blaenoriaethau strategol, ac adolygu cynnydd bob chwarter.

Systemau sicrwydd

Rheoli risg

39 **Mae'r Ymddiriedolaeth yn gwneud cynnydd da i ddatblygu ac ymgorffori trefniadau rheoli risg newydd.**

40 Mewn asesiadau strwythuredig blaenorol, rydym wedi argymell bod yr Ymddiriedolaeth yn datblygu Fframwaith Sicrwydd Bwrdd[9]. Yn ystod 2020, cynhaliwyd sawl gweithdy i geisio barn staff, ac roedd aelodau annibynnol yn rhan o'r gwaith o ddatblygu Fframwaith Sicrwydd Bwrdd. Cymeradwywyd deg prif risg i gyflawni blaenoriaethau strategol a thempled gan y Bwrdd yn 2020.

41 Yn ystod 2021, cafodd gwaith i ddatblygu Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd ei oedi oherwydd pwysau COVID-19. Ailddechreuodd y gwaith yn ystod haf 2021, gyda swyddogion gweithredol yn arwain y gwaith o boblogi'r templed gyda rheolaethau allweddol a ffynonellau sicrwydd ar gyfer y risgiau sy'n disgyn yn eu meysydd cyfrifoldeb. Rhannwyd y Fframwaith Sicrwydd Bwrdd drafft cyntaf a luniwyd yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Medi 2021. Mae'r camau nesaf yn cynnwys mireinio'r wybodaeth yn Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd a sicrhau ei fod yn gynhwysfawr a bwrw ymlaen â gwaith i lenwi bylchau a nodwyd mewn ffynonellau rheoli a sicrwydd.

42 Mae'r Ymddiriedolaeth a'r Bwrdd yn cydnabod bod yn rhaid i Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd fod yn offeryn byw sy'n llywio agenda'r Bwrdd ac yn gofyn am waith craffu

[9] Dogfen allweddol ar gyfer cofnodi ac adrodd ar y risgiau i gyflawni blaenoriaethau strategol, y rheolaethau sydd eu hangen i liniaru yn erbyn risgiau, ffynonellau sicrwydd, swyddogion gweithredol cyfrifol a threfniadau craffu pwyllgorau.

rheolaidd gan bwyllgorau'r Bwrdd a goruchwylio risgiau dirprwyedig. Ein barn ni yw bod cynnydd cadarnhaol sylweddol wedi'i wneud, ond mae'n rhy gynnar i roi sylwadau ar lwyddiant cymhwyso Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd. Bydd angen i'r Ymddiriedolaeth sicrhau bod digon o hyfforddiant ar gael i aelodau'r Bwrdd, a bydd angen i'r Bwrdd gytuno ar sut i ddefnyddio Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd i asesu'r risg i gyflawni blaenoriaethau strategol (gweler **Arddangosyn 5, 2019 A2**).

43 Wrth adolygu'r fframwaith mesur perfformiad a mynd i'r afael ag **Argymhelliad 2** (camau gweithredu penodol gyda therfyn amser ar gyfer eu cyflawni), dylai'r Ymddiriedolaeth ystyried sut i fapio/alinio gwybodaeth am berfformiad i Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd fel haen ychwanegol o wybodaeth.

44 Y llynedd, canfu ein hasesiad fod yr Ymddiriedolaeth wedi addasu ei threfniadau rheoli risg yn effeithiol i nodi a rheoli risgiau newydd sy'n gysylltiedig â COVID-19 ac roedd yn gwneud cynnydd da tuag at gyflwyno gwelliannau rheoli risg tymor hwy. Ym mis Medi 2020, cymeradwyodd y Bwrdd Fframwaith Rheoli Risg newydd yr Ymddiriedolaeth, Datganiad Parodrwydd i Dderbyn Risg a gweithdrefnau rheoli risg cysylltiedig a chanllawiau defnyddwyr. Datblygwyd hyfforddiant rheoli risg ar gyfer rheolwyr a staff, gyda chynlluniau i'w cyflwyno'n ddiweddarach yn 2021. Mae'r Fframwaith Rheoli Risg newydd (a'r dogfennau cysylltiedig) yn gynhwysfawr ac mae'n rhoi eglurder ar drefniadau i reoli risg; ond mae'n rhy gynnar i asesu ei ddefnydd (gweler **Arddangosyn 5, 2019 A2**).

45 Cynhaliodd yr Ymddiriedolaeth adolygiad sylweddol o'r holl risgiau agored ar gofrestrau risg gweithredol yn ystod 2021. Roedd angen yr adolygiad er mwyn sicrhau bod yr holl wybodaeth risg yn gyfredol ac yn gyflawn cyn mudo pob risg i fersiwn newydd o DATIX[10]. Pan fydd wedi'i gwblhau, bydd cofrestrau risg gweithredol yn cael eu safoni ar draws yr Ymddiriedolaeth. Bydd y risgiau cynyddol i Gofrestr Risg yr Ymddiriedolaeth yn gyson ar draws yr Ymddiriedolaeth, gyda sgoriau sbarduno uwchgyfeirio yn briodol i lefelau goddefiant risg a nodir yn y parodrwydd i dderbyn risg.

46 Aeth yr Ymddiriedolaeth â Chofrestr Risg yr Ymddiriedolaeth i gyfarfod y Bwrdd ym mis Medi 2021. Cadarnhaodd diweddariad fod y rhan fwyaf, ond nid pob risg wedi'i throsglwyddo i'r fersiwn newydd o DATIX. Roedd 111 o risgiau ar Gofrestr Risg yr Ymddiriedolaeth. Mae'r Ymddiriedolaeth yn cydnabod y gallai fod angen ystyried naill ai y sgorio, neu sgoriau sbarduno uwchgyfeirio oherwydd cafwyd y farn nad oedd rhai o'r risgiau'n ddigon sylweddol i warantu craffu ar lefel y Bwrdd. Bwriedir mireinio ymhellach. Rhaid i'r Ymddiriedolaeth sicrhau bod pob tîm/adran o fewn yr Ymddiriedolaeth yn defnyddio cofrestrau risg DATIX yn gyson, ac nad ydynt yn

[10] Mae Datix yn system ar y we ar gyfer adrodd am ddigwyddiadau a rheoli risg a ddefnyddir gan sefydliadau gofal iechyd.

defnyddio trefniadau lleol ar wahân11. Gweler Arddangosyn 5, 2016 A7c a 2019 A2.

47 Yn wreiddiol, roedd yr Ymddiriedolaeth wedi bwriadu dechrau adrodd ar Gofrestr Risg ddiwygiedig yr Ymddiriedolaeth (gan ymgorffori'r newidiadau a nodir ym **mharagraff 43**) erbyn mis Rhagfyr 2020. Fodd bynnag, effeithiwyd ar yr adolygiad o risgiau gweithredol gan bwysau COVID-19 a bylchau mewn capasiti yn y tîm rheoli risg. O ganlyniad, cyn mis Medi 2021, derbyniodd y Bwrdd a'i bwyllgorau Gofrestr Risg yr Ymddiriedolaeth ddiwethaf ym mis Gorffennaf 2020, ni chafodd hyn ei herio gan y Bwrdd. Yn ein barn ni, dylai Cofrestr Risg yr Ymddiriedolaeth etifeddol fod wedi parhau i gael ei chynnal a'i hystyried gan y Bwrdd yn absenoldeb y fersiwn newydd. Dywedodd yr Ymddiriedolaeth wrthym fod y Bwrdd Rheoli Gweithredol a'r Bwrdd a'i bwyllgorau wedi parhau i adolygu risgiau allweddol sy'n ymwneud ag ansawdd a diogelwch; Trawsnewid Gwasanaethau Canser; ymchwil, datblygu ac arloesi; materion sy'n ymwneud â Brexit; a COVID-19. Gwelsom fod papurau yn y meysydd hyn wedi'u darparu i'r Bwrdd a/neu ei bwyllgorau i'w hystyried. Fodd bynnag, mae absenoldeb Cofrestr Risg ymddiriedolaeth am fwy na 12 mis yn golygu nad yw'n bosibl i ni asesu a oedd unrhyw risgiau arwyddocaol eraill wedi codi, ond heb gael eu gweld gan y Bwrdd.

Arddangosyn 5: cynnydd a wnaed o ran argymhellion y flwyddyn flaenorol

Argymhelliad	Disgrifiad o'r cynnydd
Rheoli risg 2016 A7c Dylai'r Ymddiriedolaeth safoni fformat ei chofrestri risg amrywiol, gan sicrhau bod elfennau arfer da pob cofrestr yn cael eu lledaenu ar draws y sefydliad.	**Ar y gweill (hwyr)** Mae'r Ymddiriedolaeth yn adolygu'r holl risgiau gweithredol. Bydd cofrestri risg yn cael eu mudo i fersiwn newydd o DATIX. Mae'r Ymddiriedolaeth wedi datblygu dull safonol o adrodd a chynyddu risgiau ar draws yr Ymddiriedolaeth.

[11] Nododd Adolygiad Rhanbarthol Adran Archwiliad Mewnol Canolfan Ganser Felindre (Mawrth 2021) bryd hynny bod rhai adrannau nad oedd yn defnyddio DATIX i gofnodi risgiau.

Argymhelliad	Disgrifiad o'r cynnydd
Sicrwydd bwrdd a rheoli risg 2019 A2 Dylai'r Ymddiriedolaeth gwblhau'r gwaith o ddatblygu Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd yn gyflym, gan sicrhau ei bod yn cael ei hategu'n briodol gan drefniadau rheoli risg cyfredol. Yn benodol, dylai'r Ymddiriedolaeth • adolygu'r prif risgiau i gyflawni blaenoriaethau strategol a sicrhau bod y sicrwydd angenrheidiol wedi'i fapio a'i adlewyrchu yn y BAF newydd; • diweddaru'r fframwaith rheoli risg, gan sicrhau mynegiant clir o'r parodrwydd i dderbyn risg a threfniadau ar gyfer cynyddu risgiau strategol a gweithredol; a • darparu hyfforddiant rheoli risg i staff ac aelodau'r Bwrdd ar newidiadau dilynol i'r fframwaith rheoli risg.	**Ar y gweill (hwyr)** Mae templed Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd a blaenoriaethau strategol allweddol wedi'u cwblhau. Mae rheolaethau a ffynonellau sicrwydd allweddol yn cael eu datblygu. Y nod yw i Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd gael ei weithredu ym mis Medi 2021. Mae'r gwaith ar y Fframwaith Rheoli Risg a'r Parodrwydd i Dderbyn Risg wedi'i gwblhau. Mae gwaith ar risgiau gweithredol a chofrestri risg yn parhau, gyda'r nod o'i gwblhau erbyn cyfarfod y Bwrdd ym mis Medi 2021. Mae hyfforddiant rheoli risg ar gyfer staff wedi'i ddatblygu a disgwylir iddo gael ei gyflwyno'n ddiweddarach yn 2021.

Olrhain cynnydd yn erbyn argymhellion archwilio ac adolygu

48 **Mae gan yr Ymddiriedolaeth drefniadau da i fonitro ei chynnydd o ran ymateb i argymhellion archwilio ac adolygu , er nad oes mecanwaith i sicrhau bod y camau a gymerir yn mynd i'r afael yn llawn â'r argymhelliad.**

49 Mae gan y Pwyllgor Archwilio ddull sefydledig o olrhain cynnydd yn erbyn argymhellion archwilio. Fodd bynnag, nid oes dull ar waith o hyd i'r Pwyllgor Archwilio fodloni ei hun bod y camau a gymerwyd yn foddhaol (gweler **Arddangosyn 6, 2018 A4b**). Mae gan y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Pherfformiad ddull tracio ar gyfer argymhellion gwella archwilio allanol a mewnol.

50 Mae'r Ymddiriedolaeth wedi datblygu cofnod o'r gwaith rheoleiddio ac arolygu. Mae'r cofnod yn cynnwys dyddiad yr adolygiad ffurfiol diwethaf, ymatebion y rheolwyr i argymhellion ac unrhyw adolygiadau pellach a drefnwyd. Cynigir bod y ddogfen yn dod yn eitem sefydlog ar agenda'r Pwyllgor Archwilio.

Arddangosyn 6: cynnydd a wnaed o ran argymhellion y flwyddyn flaenorol

Argymhelliad	Disgrifiad o'r cynnydd
Olrhain Argymhellion archwilio Mewnol ac Allanol 2018 A4b Gweithredu dull ar gyfer sicrhau, pan fydd camau Archwilio Mewnol ac Archwilio Allanol yn cael eu cwblhau, bod y swyddog cyfrifol yn rhoi crynodeb byr o'r camau a gymerwyd i'r Pwyllgor Archwilio, ynghyd â chais i gau'r camau gweithredu.	**Dim cynnydd (hwyr)** Ni wnaed unrhyw gynnydd ar yr argymhelliad hwn.

Sicrhau ansawdd a diogelwch[12]

51 **Mae'r Ymddiriedolaeth yn parhau i roi sicrwydd ar ddiogelwch staff a defnyddwyr gwasanaethau ac mae'n adnewyddu ei fframwaith llywodraethu ansawdd.**

52 Mae'r Ymddiriedolaeth yn darparu gwybodaeth dda am ddiogelwch a lles staff i'r Bwrdd. Yng nghamau cynnar y pandemig, cymerodd y Bwrdd gyfrifoldeb dros oruchwylio diogelwch a lles staff, gyda'r wybodaeth ddiweddaraf yn cael ei darparu yng nghyfarfodydd y Bwrdd. Ym mis Gorffennaf 2021, derbyniodd y Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Pherfformiad ddiweddariad lles, a oedd yn nodi'r mentrau sydd ar waith, yn deillio o arolygon staff a dysgu cysylltiedig, a chrynodeb o gamau gweithredu pellach. Mae'r Ymddiriedolaeth yn parhau i weithio'n agos gyda chynrychiolwyr undebau llafur i fonitro dangosfwrdd y gweithlu, sy'n cynnwys gwybodaeth am berfformiad ar gyfraddau cwblhau asesiadau risg ac asesiadau risg ynghyd â chyfraddau absenoldeb oherwydd salwch.

53 Drwy graffu ar y fframwaith mesur perfformiad, mae'r Bwrdd yn parhau i fonitro niwed posibl i gleifion o amseroedd aros hirach nag arfer am driniaeth. Mae'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Pherfformiad yn derbyn adborth rheolaidd gan gleifion a rhoddwyr, ac yn adrodd ar ddysgu amlinellol a chamau gweithredu dilynol. Mae'r Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Pherfformiad yn parhau i ystyried straeon cleifion a sut mae dysgu'n cael ei rannu.

[12] Rydym wedi cyfyngu ar y gwaith rydym wedi'i wneud ar drefniadau llywodraethu ansawdd fel rhan o asesiad strwythuredig 2021 gan ein bod yn cynnal adolygiad ar wahân o drefniadau llywodraethu ansawdd yn y Ymddiried. Bydd yr adolygiad yn ystyried a yw trefniadau llywodraethu'r sefydliad yn cefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau diogel ac effeithiol o ansawdd uchel. Byddwn yn adrodd ar ein canfyddiadau yn ddiweddarach yn 2021.

54 Mewn asesiadau strwythuredig blaenorol, rydym wedi gwneud argymhellion sy'n ymwneud â mynd i'r afael â gwendidau wrth graffu ar gynllunio ac adrodd archwilio clinigol. Rydym wedi darparu ein hargymhellion ar archwilio clinigol yn **Arddangosyn 7**, byddwn yn ystyried y cynnydd a wnaed yn ein hadolygiad o drefniadau llywodraethu ansawdd.

Arddangosyn 7: cynnydd a wnaed o ran argymhellion y flwyddyn flaenorol

<table>
<tr><th>Argymhelliad</th><th>Disgrifiad o'r cynnydd</th></tr>
<tr><td>Craffu ar archwilio clinigol 2018 A5a
Dylai'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch adolygu a chymeradwyo cynlluniau archwilio clinigol, gan sicrhau bod cynlluniau archwilio clinigol yn mynd i'r afael ag unrhyw risgiau i gyflawni blaenoriaethau strategol a risgiau sefydliadol.</td><td rowspan="4">Nid ydym wedi ystyried yr argymhellion hyn fel rhan o'n gwaith Asesu Strwythuredig. Byddwn yn eu hystyried fel rhan o'n hadolygiad o drefniadau llywodraethu ansawdd.</td></tr>
<tr><td>Craffu ar archwilio clinigol 2018 A5b
Dylid gwneud gwelliannau i gynnwys adroddiadau archwilio clinigol gan Gofal Canser Felindre a Gwasanaeth Gwaed Cymru i nodi canfyddiadau'r archwiliad yn glir, unrhyw risgiau a chamau gweithredu cysylltiedig ar gyfer gwella a dilyniant.</td></tr>
<tr><td>Craffu ar archwilio clinigol
Dylai'r Pwyllgor Ansawdd a Diogelwch sicrhau ei hun bod canfyddiadau archwilio clinigol yn cael sylw.</td></tr>
<tr><td>2018 A5d Craffu ar archwilio clinigol
Dylai'r Pwyllgor Archwilio egluro sut y mae'n sicrhau ei hun bod y swyddogaeth archwilio clinigol yn effeithiol.</td></tr>
</table>

Rheoli adnoddau ariannol

55 Ystyriodd ein gwaith berfformiad ariannol, rheolaethau ariannol a threfniadau'r Ymddiriedolaeth ar gyfer monitro ac adrodd ar berfformiad ariannol.

56 **Mae'r Ymddiriedolaeth yn rheoli ei hadnoddau ariannol yn dda ac mae ganddi drefniadau da i fonitro ac adrodd ar ei gweithgarwch ariannol.**

Cyflawni amcanion ariannol allweddol

57 **Cyflawnodd yr Ymddiriedolaeth ei dyletswyddau ariannol ar ddiwedd 2020-21, ac mae ganddi gynllun ariannol clir i ddarparu gwasanaethau yn 2021-22.**

Perfformiad ariannol 2020-21

58 Yn 2020-21, adroddodd yr Ymddiriedolaeth warged fach o £16,000. Cyflawnodd yr Ymddiriedolaeth hefyd ei dyletswydd ariannol statudol i gyflawni toriad hyd yn oed dros gyfnod treigl o dair blynedd (2018-19 i 2020-21). Fodd bynnag, cafodd COVID-19 effaith sylweddol ar gyllid yr Ymddiriedolaeth yn ystod y flwyddyn.

- adroddodd yr Ymddiriedolaeth fod tangyflawni diwedd blwyddyn o £1.077 miliwn ar incwm, roedd hyn yn ymwneud yn bennaf â thanweithgarwch a achosir gan COVID-19.
- fe wnaeth yr Ymddiriedolaeth danwario (yn erbyn y cynllun) ar gyflog o £1.116 miliwn, yn rhannol oherwydd bod swyddi gwag a staff yn cael eu hailgyfeirio a'u cefnogi gan gyllid COVID-19 ychwanegol gan Lywodraeth Cymru (gweler **paragraff 56**). Fodd bynnag, cynyddodd costau cyflog ar y flwyddyn flaenorol, oherwydd y dyfarniad cyflog, taliad bonws y GIG, cynnydd mewn gwariant asiantaeth a staff ychwanegol a recriwtiwyd i ymateb i COVID-19.
- adroddodd yr Ymddiriedolaeth danwariant cyffredinol (yn erbyn y cynllun) o £23,000 ar wariant nad yw'n dâl. Cronfeydd wrth gefn cyffredinol a ddefnyddir i gefnogi gorwario mewn rhai ardaloedd.

59 Roedd gan yr Ymddiriedolaeth ofyniad arbedion o £1.4 miliwn ar gyfer 2020-21 (£1.2 miliwn rheolaidd a £200,000 yn afreolaidd). O'r swm hwn, cafodd £800,000 ei gategoreiddio yn gynlluniau arbed a £600,000 yn gynlluniau cynhyrchu incwm. Disgwylid i gyfran sylweddol o'r arbedion gael eu cyflawni drwy ailgynllunio gwasanaethau ac ad-drefnu'r gweithlu; fodd bynnag, roedd COVID-19 yn golygu ei bod yn amhosibl gweithredu'r newidiadau. Adroddodd yr Ymddiriedolaeth dangyflawniad o £700,000 o'i gymharu â'r cynllun arbedion o ganlyniad uniongyrchol i COVID-19.

60 Cyfanswm y gwariant yn ymwneud â COVID-19 yn ystod 2020-21 oedd £15.591 miliwn[13] – £11.532 miliwn yn ymwneud â gwariant nad yw'n ymwneud â thâl a

[13] Nid yw hyn yn cynnwys gwariant Partneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru.

gwariant sydd yn ymwneud a thâl, £3.984 miliwn yn ymwneud â thâl a £700,000 yn ymwneud â diffyg cyflawni arbedion. Cafodd hyn ei wrthbwyso gan ostyngiad mewn costau yn ymwneud â gweithgarwch o £625,000, a'r gweddill gan gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru. Roedd costau ychwanegol yn cynnwys cyllid hosbis, cynllun treialu gwasanaeth plasma ymadfer Cymru, a brechiadau torfol.

Perfformiad ariannol 2021-22

61 Cafodd cynllun ariannol yr Ymddiriedolaeth ar gyfer 2021-22 ei gynnwys yn y Cynllun Blynyddol. Mae'r cynllun ariannol yn cynnwys:

- diffyg sylfaenol o £700,000 a ddygwyd ymlaen o 2020-21 (tangyflawni arbedion);
- pwysau cost/buddsoddiad newydd o £9.307 miliwn, gydag effaith gyson o £1.357 miliwn;
- uchelgais i gyflawni incwm cylchol newydd o £8.582 miliwn a sicrhau arbedion o £1.1 miliwn (gydag effaith gyson o £925,000); a
- y nod yw lleihau'r diffyg sylfaenol i'r flwyddyn ariannol nesaf i £500,000.

62 Erbyn mis chwech, roedd yr Ymddiriedolaeth wedi derbyn £4.846 miliwn o gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru tuag at gostau ymateb ac adfer COVID-19. Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau y bydd yr Ymddiriedolaeth yn derbyn cyllid ychwanegol ar gyfer costau COVID-19.

63 Cyfanswm cyllid cyfalaf cymeradwy'r Ymddiriedolaeth ar gyfer 2021-22 oedd £9.156 miliwn. Mae hyn yn cynnwys cyllid cyfalaf Cymru gyfan o £7.245 miliwn a chyllid dewisol o £1.911 miliwn. Adroddodd yr Ymddiriedolaeth fod gwariant cyfalaf hyd at Fis 6 yn £2.045 miliwn a rhagwelir y bydd yn aros o fewn y £9.156 miliwn y cytunwyd arno. Mae'r Ymddiriedolaeth yn chwilio am gyllid cyfalaf ychwanegol i Gymru gyfan ar gyfer prosiectau seilwaith pwrpasol.

64 Mae adroddiad ariannol mis chwech 2021-22 yr Ymddiriedolaeth yn dangos ei bod yn debygol o gyflawni ei dyletswydd ariannol i dorri hyd yn oed dros gyfnod treigl o dair blynedd a chyrraedd ei tharged arbed ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Rheolaethau ariannol

65 **Mae gan yr Ymddiriedolaeth reolaethau da o hyd i fonitro gweithgarwch ariannol, ac i atal, canfod ac ymateb i dwyll.**

66 Rhoddodd adolygiad Archwilio Mewnol o systemau ariannol yr Ymddiriedolaeth , a adroddwyd ym mis Ionawr 2021, sicrwydd rhesymol o'r rheolaethau ariannol a archwiliwyd ganddo ; dyled, arian parod a rheolaeth ariannol oedd y rhain . Er i'r adolygiad ganfod bod prosesau cadarn ar waith yn y meysydd a archwiliwyd, gwnaeth yr adolygiad argymhellion i wella rheolaethau a monitro mewn meysydd penodol o reoli dyledion.

67 Ni nodwyd gwendidau rheoli sylweddol o'n gwaith barn cyfrifon 2020-21 yn yr Ymddiriedolaeth.

68 Mae'r Ymddiriedolaeth yn adrodd yn rheolaidd i'r Pwyllgor Archwilio ar gaffael, colledion a thaliadau arbennig, a gwrth-dwyll . Mae adroddiadau caffael yn nodi'n glir nifer y Camau Gweithredu Tendr Sengl ac Awdurdodiadau Dyfynbris Sengl a'r rhesymau pam nad oedd swyddogion yn dilyn y weithdrefn gaffael safonol. Mae'r gwerth a'r rhesymau dros wyro oddi wrth weithdrefnau caffael safonol wedi'u nodi'n glir yn adroddiadau caffael yr Ymddiriedolaeth y mae'r Pwyllgor Archwilio yn craffu arnynt.

69 Pan fo'r Cadeirydd wedi bod yn angenrheidiol, ceir cofnodo'r penderfyniad, tystiolaeth o graffu gan y Bwrdd a chadarnhad dilynol gan y Bwrdd.

70 Mae'r Ymddiriedolaeth wedi cadw cofnodion penderfyniadau sy'n ymwneud â gwariant ariannol COVID-19. Mae gwariant sy'n ymwneud â COVID-19 wedi'i gynnwys ar y ffurflenni monitro misol i Lywodraeth Cymru a'u hadrodd i'r Bwrdd.

71 Canfu ein hadolygiad ym mis Hydref 2020 o drefniadau gwrth-dwyll yr Ymddiriedolaeth fod yr Ymddiriedolaeth yn dangos ymrwymiad i atal twyll, mae ganddi drefniadau addas i gefnogi'r gwaith o atal a chanfod twyll ac mae'n gallu ymateb yn briodol lle mae twyll yn digwydd.

Monitro ac adrodd

72 **Mae'r Ymddiriedolaeth yn defnyddio gwybodaeth glir a hygyrch i fonitro ac adrodd ar ei pherfformiad ariannol.**

73 Mae'r Ymddiriedolaeth yn adrodd am berfformiad ariannol ym mhob cyfarfod o'r Bwrdd, ac rydym wedi gweld craffu da ar eu cynnwys. Ochr yn ochr â chyflwyniadau llafar gan swyddogion, mae'r adroddiadau'n rhoi mwy o gyd-destun ar y rhesymau dros orwario a'r ffactorau sy'n effeithio ar arbedion arfaethedig. Cyhoeddir y wybodaeth ar wefan yr Ymddiriedolaeth gyda phapurau'r Bwrdd. Canfu ein hadolygiad o adroddiadau ariannol a adroddwyd i'r Bwrdd eu bod yn darparu gwybodaeth amserol o ansawdd uchel am berfformiad ariannol, gan gynnwys arbedion ariannol a gyrwyr costau sy'n gysylltiedig â COVID-19. Mae adroddiadau cyllid hefyd yn nodi risgiau ariannol a goblygiadau o ran costau yn glir.

Atodiad 1

Ymateb rheolwyr i argymhellion archwilio

Mae'r tabl canlynol yn nodi ymateb rheolwyr yr Ymddiriedolaeth i'n hargymhellion archwilio asesu strwythuredig 2021 (cam 2). Dylai'r Ymddiriedolaeth hefyd sicrhau bod argymhellion sy'n weddill o asesiadau strwythuredig blaenorol yn cael eu gweithredu. Mae unrhyw argymhellion o flynyddoedd blaenorol, yr ystyriwn eu bod yn dal i fod ar agor, wedi'u nodi yng nghorff yr adroddiad hwn.

Argymhelliad	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
Tryloywder cyhoeddus busnes y bwrdd A1 Mae papurau cyfarfodydd pwyllgor ar goll o'r wefan, yn ogystal â dolenni i recordiadau o gyfarfodydd y Bwrdd. Dylai'r Ymddiriedolaeth sicrhau ei bod yn cryfhau'r broses ar gyfer coladu, llofnodi a chyhoeddi'n amserol: • papurau cyfarfod pwyllgor cyn cyfarfodydd; a • recordiadau o gyfarfodydd y Bwrdd.	Mae'r tîm Llywodraethu Corfforaethol wedi cyflwyno dull tracio Pwyllgorau Bwrdd newydd i ddod i ben, i gryfhau a thynhau'r broses ar gyfer rheoli cyfarfodydd a phapurau Bwrdd yr Ymddiriedolaeth a'r Pwyllgor yn effeithiol. Mae adolygiad o gynnwys y wefan wedi'i gwblhau ac mae'r holl gynnwys sydd ar goll wedi'i ychwanegu Bydd pob un o'r tîm Llywodraethu Corfforaethol yn cael eu hyfforddi i uwchlwytho papurau'n uniongyrchol ar wefan yr Ymddiriedolaeth er mwyn cynyddu gwytnwch ymhellach.	Tachwedd 2021 (Wedi'i gwblhau) Tachwedd 2021 (Wedi'i gwblhau) Mawrth 2022	Cyfarwyddwr Llywodraethu Corfforaethol a Phrif Staff

Argymhelliad	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
	Arweiniodd gwall at ddileu cofnod cyfarfod y Bwrdd ym mis Mehefin 2021. Ychwanegwyd nodyn llywodraethu i esbonio'r recordiad coll at gofnodion cyfarfod Bwrdd Gorffennaf 2021. Ar y wefan, nid yw'r dolenni i recordiadau cyfarfodydd y Bwrdd wedi'u diweddaru i egluro nad yw'r recordiad ym mis Mehefin 2021 ar gael.	Tachwedd 2021 (Wedi'i gwblhau)	
Mynegi blaenoriaethau strategol A2 Nid yw holl flaenoriaethau strategol yr Ymddiriedolaeth yn y Cynllun Blynyddol yn cael eu hategu gan gamau gweithredu penodol sy'n seiliedig ar amser ar gyfer cyflawni, a'r canlyniad a fwriedir. Yn y dyfodol, dylai'r Ymddiriedolaeth sicrhau bod yr holl flaenoriaethau strategol yn cael eu hategu gan amcanion ar wahân, pob un yn seiliedig ar gamau gweithredu penodol sy'n seiliedig ar amser ar gyfer cyflawni a'r canlyniad a fwriedir.	Rydym yn cydnabod bod gwahaniaethau o ran maint y wybodaeth a ddarperir gan yr is-adrannau gwasanaeth, sydd mewn rhai achosion yn ganlyniad i'r gwahanol fathau o flaenoriaeth strategol, fodd bynnag, rydym yn cydnabod bod gwelliannau i'w gwneud gan gynnwys nodi amserlenni a bydd hyn yn cael ei gynnwys yng Nghynllun Tymor Canolig Integredig 2022-25.	Mawrth 2022	Prif Swyddog Gweithredu a Chyfarwyddwr Cynllunio Trawsnewid Strategol a Digidol

Archwilio Cymru
24 Ffordd y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn destun: 029 2032 0660

E-bost: info@audit.wales
Gwefan: www.audit.wales

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.